

**Eötvös Loránd Tudományegyetem
Informatikai Kar**

Eseményvezérelt alkalmazások

12. előadás

Objektumrelációs adatkezelés (Entity Framework)

Cserép Máté

mcserep@inf.elte.hu

<https://mcserep.web.elte.hu>

Objektumrelációs adatkezelés

Microsoft SQL Server

- A Microsoft rendelkezik saját SQL adatbázis-kezelő megoldással, a *Microsoft SQL Serverrel (MSSQL)*
 - az [SQL Server Management Studio](#) az alapvető kliens eszköz, de használható Visual Studio is (*View/Server Explorer, View/SQL Server Object Explorer, Tools/Sql Server*)
 - saját adatkezelő nyelve van (*Transact-SQL*), amely kompatibilis az SQL szabvánnyal
 - tartalmaz pár speciális utasítást/típust is, pl. automatikus sorszámozást az **IDENTITY** utasítással
 - a felhasználó-kezelés támogatja az egyedi fiókokat és Windows autentikációt

Objektumrelációs adatkezelés

Az ADO.NET Core

- A .NET Core keretrendszerben az adatbázisokkal kapcsolatos adatelérésért az *ADO.NET Core* alrendszer biztosítja
 - elődje a .NET Framework-beli *ADO.NET*, amely pedig *ADO (ActiveX Data Objects)*-ből fejlődött ki
 - számos lehetőséget ad az adatok kezelésére, az egyszerű SQL utasítások végrehajtásától az összetett objektumrelációs adatmodellekig
 - az egyes adatbázis-kezelőket külön adapterek támogatják, amelyek tetszőlegesen bővíthetők
 - a közös komponensek a **System.Data** névtérben, az adatbázis-függő komponensek külön névterekben helyezkednek el (pl. **System.Data.SqlClient**, **System.Data.OleDb**)

Objektumrelációs adatkezelés

Adatbázis kapcsolat

- Az adatbázis-kapcsolatot egyben, szöveges formában adjuk meg (*connection string*)
 - általában tartalmazza a szerver helyét, az adatbázis nevét, a kapcsolódó adatait (felhasználónév/jelszó)
 - a pontos tartalom adatbázis-kezelőnként változik
 - pl.:

```
"Server=localhost;Database=myDataBase;  
User Id=myUser;Password=myPassword;"  
    // SQL Server standard biztonsággal  
"Server=127.0.0.1;Port=5432;Database=  
myDataBase;Integrated Security=true;"  
    // PostgreSQL Windows autentikációval
```
 - Referencia: www.connectionstrings.com

Objektumrelációs adatkezelés

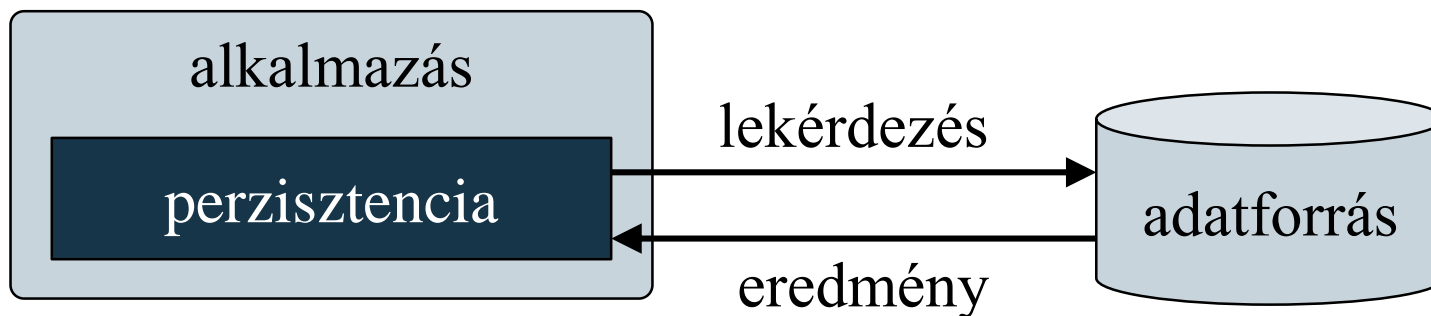
Adatkezelési megoldások

- Az adatbázisok kezelésének több módja adott a .NET Core keretrendszerben
 - *natív kapcsolat*: direkt SQL utasítások végrehajtása a fizikai adatbázison

Objektumrelációs adatkezelés

Natív kapcsolatok

- A *natív (direkt) kapcsolat* lehetővé teszi adatbázis lekérdezések (SQL) végrehajtását a fizikai adatbázison
 - *előnyei*: hatékony erőforrás-felhasználás, közvetlen kommunikáció
 - *hátrányai*: SQL ismerete szükséges, az utasítások a tényleges adatokon futnak (így állandó kapcsolat szükséges az adatbázissal), összetett tevékenységek leírása nehézkes

Objektumrelációs adatkezelés

Natív kapcsolatok

- A kapcsolódást az adatbázishoz az **SqlConnection** osztály biztosítja a megfelelő kapcsolati szöveg segítségével, pl.:
`SqlConnection con = new SqlConnection("...");`
- Az adott kapcsolatban az **SqlCommand** osztály segítségével tudunk parancsokat létrehozni
 - a **CommandText** tulajdonság tárolja az utasítást
 - a végrehajtás a parancsokra különféleképpen történik
 - az **ExecuteNonQuery()** a nem lekérdezés jellegű utasításokat futtatja
 - az **ExecuteScalar()** az egy eredményt lekérdező utasításokat futtatja

Objektumrelációs adatkezelés

Natív kapcsolatok

- az `ExecuteReader()` az általános lekérdezéseket futtatja, az eredményt egy `SqlDataReader` olvasóobjektumba helyezi, amellyel soronként olvasunk
- Pl.:

```
SqlCommand command = con.CreateCommand();
command.CommandText = "select * from MyTable";
SqlDataReader reader = command.ExecuteReader();
while (reader.Read()) {
    // amíg tudunk olvasni következő sort
    Console.WriteLine(reader.GetInt32(0) + ", "
        + reader.GetString(1));
    // megfelelően lekérjük az oszlopok tartalmát
};
```


Objektumrelációs adatkezelés

Adatkezelési megoldások

- Az adatbázisok kezelésének több módja adott a .NET Core keretrendszerben
 - *natív kapcsolat*: direkt SQL utasítások végrehajtása a fizikai adatbázison
 - *logikai relációs modell*: a fizikai adatbázis szerveződésének felépítése és adattárolás a memóriában

Objektumrelációs adatkezelés

Logikai relációs modell

- Az adatbázis fizikai szerveződését a programkódban általános típusokra tükrözzük a **System.Data** névtérből:
 - az adatbázisoknak a **DataSet**, a tábláknak a **DataTable** kerül megfeleltetésre,
 - a sorokat a **DataRow**, a mezőket a **DataColumn** típus reprezentálja,
 - relációs kapcsolatok a **DataRelation**, egyéb megszorítások a **Constraint** objektumokkal írhatók le.
- A **DataSet**-be az adatok a **DataAdapter**-en keresztül kerülnek betöltésre és a módosítások szinkronizálásra az adatbázissal.
- Az értékek nem erősen típusozottak (**Object**).

Objektumrelációs adatkezelés

Logikai relációs modell létrehozása

- Pl. (adatbázis):

```
create table Customer( -- tábla létrehozása
  -- tábla oszlopai
  Email VARCHAR(MAX) PRIMARY KEY,
  -- elsődleges kulcs
  Name VARCHAR(50)
);
```

Objektumrelációs adatkezelés

Logikai relációs modell létrehozása

- Pl. (kód):

```
// a connection érvényes SqlConnection objektum
string queryString = "SELECT * FROM Customers";
SqlDataAdapter adapter = new
SqlDataAdapter(queryString, connection);
DataSet dataSet = new DataSet();
adapter.Fill(dataSet, "Customers");

DataTable table = dataSet.Tables["Customers"];
DataRow newRow = table.NewRow();
newRow["Email"] = "mcserep@inf.elte.hu";
newRow["Name"] = "Máté";
// sor hozzáadása a kollekcióhoz
table.Rows.Add(newRow);
```

Objektumrelációs adatkezelés

Logikai relációs modell lekérdezése

- Pl. (kód):

```
// az összes tábla összes rekordjának kiírása
foreach(DataTable table in dataSet.Tables)
{
    foreach(DataRow row in table.Rows)
    {
        foreach(DataColumn column in table.Columns)
        {
            Console.WriteLine(row[column]);
        }
    }
}
```

Objektumrelációs adatkezelés

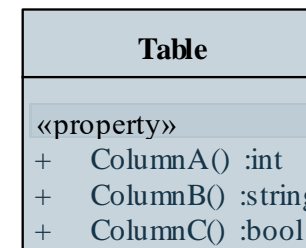
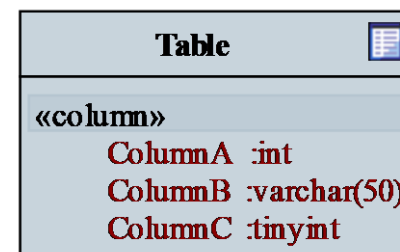
Adatkezelési megoldások

- Az adatbázisok kezelésének több módja adott a .NET Core keretrendszerben
 - *natív kapcsolat*: direkt SQL utasítások végrehajtása a fizikai adatbázison
 - *logikai relációs modell*: a fizikai adatbázis szerveződésének felépítése és adattárolás a memóriában
 - *entitás alapú objektumrelációs modell (Entity Framework)*: az adatbázis-információk speciális, paraméterevezhető leképezése objektumorientált szerkezetre

Objektumrelációs adatkezelés

Objektumrelációs adatkezelés

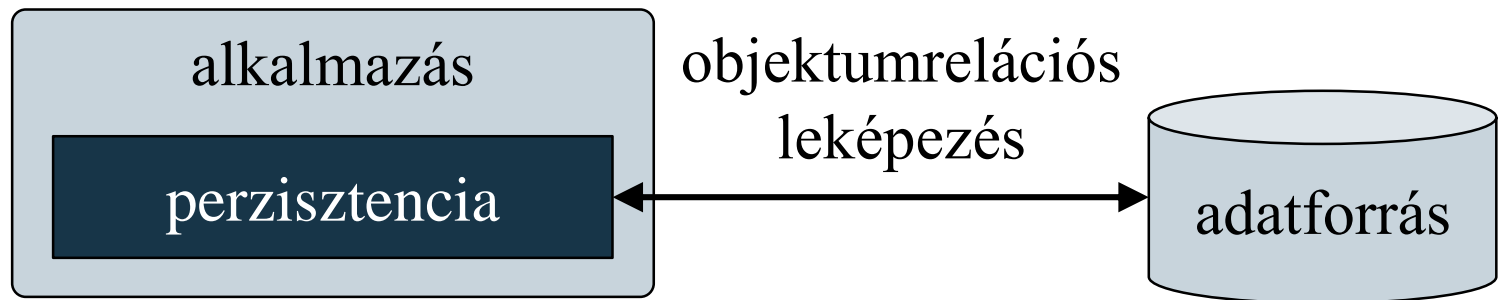
- Az adatkezelő programokat általában objektumorientáltan építjük fel, így célszerű, hogy az adatkezelés is így történjen
- A relációs adatbázisokban
 - az adatokat táblákba csoportosítjuk, amely meghatározza az adatok sémáját, felépítésének módját, azaz *típusát*
 - egy sor tárolja egy adott elem adatait, azaz a sor a típus *példánya*
- Ez a megfeleltetés könnyen átültethető objektumorientált környezetre, a sorok adják az objektumokat, a táblák az osztályokat

Objektumrelációs adatkezelés

Objektumrelációs adatkezelés

- A megfeleltetést *objektumrelációs leképezésnek* (*object-relational mapping, ORM*) nevezzük
 - magas szintű transzformációját adja az adatbázisnak, amely a programban könnyen használható
 - ugyanakkor szabályozza az adatok kezelésének módját
 - a létrejött osztályok csak adatokat tárolnak, műveleteket nem végeznek

Objektumrelációs adatkezelés

Entity Framework Core

- Az *Entity Framework Core* valósítja meg az adatok platformfüggetlen, összetett, objektumrelációs leképezését
 - általában egy *entitás* egy tábla sorának objektumorientált reprezentációja, de ez tetszőlegesen variálható
 - az entitások között kapcsolatok állíthatóak fel, amely lehet asszociáció, vagy öröklődés
 - támogatja a nyelvbe ágyazott lekérdezéseket (LINQ), a dinamikus adatbetöltést, az aszinkron adatkezelést
 - használatához a `Microsoft.EntityFrameworkCore` és a specifikus NuGet csomagok projekthez rendelése szükséges (pl. `Microsoft.EntityFrameworkCore.SqlServer`)
 - névtere a `Microsoft.EntityFrameworkCore`

Objektumrelációs adatkezelés

Entity Framework Core

- modularizáltan csak a szükséges komponensek, *providerek* tölthetőek be ilyen módon
- támogatottság (teljesség igénye nélkül):

Adatbázis	Entity Framework Core NuGet csomag
MSSQL	Microsoft.EntityFrameworkCore.SqlServer
SQLite	Microsoft.EntityFrameworkCore.Sqlite
MySQL / MariaDB	MySql.Data.EntityFrameworkCore Pomelo.EntityFrameworkCore.MySql
Oracle	Oracle.EntityFrameworkCore
PostgreSQL	Npgsql.EntityFrameworkCore.PostgreSQL

Objektumrelációs adatkezelés

ADO.NET Entity Framework

- Az *Entity Framework Core* elődje a .NET Frameworkben az *ADO.NET Entity Framework*
 - nem modularizált, valamint funkcionalításban és az egyes típusokban és eljárások szignatúrájában is eltér
 - támogatott, de új fejlesztéseket már nem kap
 - szintén NuGet csomagként (**EntityFramework**) vehető használatba a projektünkben
 - névtére a **System.Data.Entity**
 - .NET Core-os projekt esetén figyeljünk, hogy az *Entity Framework Core*-t érdemes használni mindenképpen

Objektumrelációs adatkezelés

Entitás adatmodellek létrehozása

- A modell létrehozására három megközelítési mód áll rendelkezésünkre:
 - *adatbázis alapján (database first)*: az adatbázis-szerkezet leképezése az entitás modellre (az adatbázis séma alapján generálódik a modell)
 - *tervezés alapján (model first)*: a modellt manuálisan építjük fel és állítjuk be a kapcsolatokat (a modell alapján generálható az adatbázis séma)
 - *kód alapján (code first)*: a modellt kódban hozzuk létre
- A modellben, illetve az adatbázis sémában történt változtatások szinkronizálhatóak, mindkettő könnyen módosítható

Objektumrelációs adatkezelés

Entitás adatmodellek létrehozása

- Pl. (adatbázis, vásárlók tábla):

```
create table Customer( -- tábla létrehozása
  -- tábla oszlopai
  Email VARCHAR(MAX) PRIMARY KEY,
  -- elsődleges kulcs
  Name VARCHAR(50) ,
  AddressId INTEGER,

  -- idegen kulcs
  CONSTRAINT CustomerToAddress
  FOREIGN KEY (AddressId)
  REFERENCES Address (Id)
);
```

Objektumrelációs adatkezelés

Entitás adatmodellek létrehozása

- Pl. (adatbázis, címek tábla):

```
create table Address( -- tábla létrehozása
    -- tábla oszlopai
    Id INTEGER PRIMARY KEY,
    -- elsődleges kulcs
    Country VARCHAR(50) ,
    City VARCHAR(50) ,
    Address VARCHAR(MAX) ,
    PostalCode VARCHAR(10)
);
```

Objektumrelációs adatkezelés

Entitás adatmodellek létrehozása

- Pl. (adatbázis, rendelések tábla):

```
create table Order( -- tábla létrehozása
  -- tábla oszlopai
  Id INTEGER PRIMARY KEY,
  -- elsődleges kulcs
  Content VARCHAR(MAX) ,
  Price FLOAT,
  CustomerEmail VARCHAR(MAX) ,

  -- idegen kulcs
  CONSTRAINT OrderToCustomer
  FOREIGN KEY (CustomerEmail)
  REFERENCES Customer (Email)
);
```

Objektumrelációs adatkezelés

Entitás adatmodellek létrehozása

- Pl. (kód, vásárlók típus):

```
class Customer // entitástípus létrehozása
{
    [Key] // elsődleges kulcs
    public String Email { get; set; }

    [StringLength(50)] // megszorítás
    public String Name { get; set; }

    [ForeignKey("AddressId")] // idegen kulcs
    public Address Address { get; set; }

    public ICollection<Order> Orders { get; set; }
}
```


Objektumrelációs adatkezelés

Entitás adatmodellek létrehozása

- Pl. (kód, címek típus):

```
class Address // entitástípus létrehozása
{
    [Key] // elsődleges kulcs
    public Int32 Id { get; set; }

    [StringLength(50)] // megszorítás
    public String Country { get; set; }
    [StringLength(50)]
    public String City { get; set; }
    public String Address { get; set; }
    [StringLength(10)]
    public String PostalCode { get; set; }
}
```

Objektumrelációs adatkezelés

Entitás adatmodellek létrehozása

- Pl. (kód, rendelések típus):

```
class Order // entitástípus létrehozása
{
    [Key] // elsődleges kulcs
    public Int32 Id { get; set; }

    public String Content { get; set; }

    public Single Price { get; set; }

    [ForeignKey("CustomerEmail")] // idegen kulcs
    public Customer Customer { get; set; }}
}
```

Objektumrelációs adatkezelés

Entitás adatmodellek használata

- Az entitásokat egy adatbázis modell (**DbContext**) felügyeli, amelyben eltároljuk az adatbázis táblákat (**DbSet**)
 - egy aszinkron modellt biztosít, a változtatások csak külön hívásra (**SaveChanges**) mentődnek az adatbázisba

• pl.:

```
public class SalesContext : DbContext {  
    // kezelő létrehozása  
    public DbSet<Customer> Customers {  
        get; set;  
    }  
    // adatbázisbeli tábla  
    ...  
}
```

Objektumrelációs adatkezelés

Entitás adatmodellek használata

- Az adattábla (**DbSet**) biztosítja lekérdezések futtatását, adatok kezelését
 - létrehozás (**Create**), hozzáadás (**Add, Attach**), keresés (**Find**), módosítás, törlés (**Remove**)
 - az adatokat és a lekérdezéseket lusta módon kezeli
 - az adatok csak lekérdezés hatására töltődnek a memóriába, de betölthetjük őket előre (**Load**)
 - a LINQ lekérdezések átalakulnak SQL utasítássá, és közvetlenül az adatbázison futnak
 - egy tábla nem tárolja a csatolt adatokat, azok betöltése explicit kérhető (**Include**)

Objektumrelációs adatkezelés

Entitás adatmodellek használata

- Pl.:

```
SalesContext db = new SalesContext();
Customer customer =
    db.Customers.FirstOrDefault(cust =>
        cust.Email == "mcserep@inf.elte.hu");
// LINQ lekérdezés
if (customer == null)
{
    customer = new Customer {
        Name = "Cserép Máté",
        Email = "mcserep@inf.elte.hu" };
    db.Customers.Add(customer);
    // entitás létrehozása és felvétele
    db.SaveChanges(); // változások elmentése
}
```

Objektumrelációs adatkezelés

Entitás adatmodellek használata

- A lekérdezéseket előkészítve tárolhatjuk objektumként, amelyre az `IQueryable<T>` típus szolgál.
 - A lekérdezések így dinamikusan bővíthetők és csak kérésre (pl. `ToList()` vagy `Load()`) vagy kiértékelésre (pl. `foreach`) kerülnek végrehajtásra.
 - Az adatbázis műveletek így tisztán objektum orientáltak, C# nyelven megfogalmazhatóak.
- Pl.:

```
IQueryable<Customer> query = db.Customers
    .Where(cust => cust.Email.EndsWith("elte.hu"))
    .Where(cust => cust.Orders.Count() > 0);
query = query.OrderBy(cust => cust.Name);
```

Objektumrelációs adatkezelés

Entitás adatmodellek használata

- Pl.:

```
IQueryable<Customer> query1 = db.Customers
    .Include(cust => cust.Address);
// a megadott tulajdonságok (csatolt adatok)
// is betöltésre kerülnek, hasonlóan
// táblanévvvel: .Include("Address")
IQueryable<Customer> query2 = query1
    .Where(cust => cust.Address.City == "Budapest")
    .OrderBy(cust => cust.Name);
// a lekérdezés annak végrehajtása nélkül
// tovább bővíthető
```

```
List<Customer> r = query2.ToList(); // kiértékelés
foreach(Customer cust in query2) { /* ... */ }
```

Objektumrelációs adatkezelés

Entitás adatmodellek használata

- Pl.:

```
Boolean anyBudapest1 = query1
    .Any(cust => cust.Address.City == "Budapest");
// a lekérdezés az adatbázisban fut

Boolean anyBudapest2 = query1
    .Any(cust => cust.Address.City == "Budapest");
// a lekérdezés továbbra is adatbázisban fut;
// amennyiben közben változott az adatbázis
// tartalma, azeredmény is eltérő lehet

query1.Load(); // adatok explicit betöltése
anyBudapest = query1
    .Any(cust => cust.Address.City == "Budapest");
// a lekérdezés a memóriában fut
```


Objektumrelációs adatkezelés

Példa

Feladat: Készítsünk egyszerű grafikus felületű alkalmazást, amellyel megjeleníthetjük, valamint szerkeszthetjük hallgatók adatait. Az adatokat adatbázisban tároljuk.

- a programot *code-first* módon valósítjuk meg, a hallgatókat a **Student** entitás típus írja le
- hozzuk létre a **StudentsContext** osztályt a **Microsoft.EntityFrameworkCore.Entity.DbContext** osztályból származtatva, az adatbázis kontextus leírására
- egészítsük ki a nézetmodellt és a nézetet egy új paranccsal (**StudentSaveCommand**), amelyet egy gombhoz kötünk
- az adatbázis kapcsolat *connection string*-jét az **App.config** konfigurációs állományban helyezzük el

Objektumrelációs adatkezelés

Példa

Megvalósítás (Student.cs):

```
...  
public class Student : INotifyPropertyChanged  
{  
    [Key]  
    public Int32 Id { ... }  
    public String FirstName { ... }  
    public String LastName { ... }  
    public String StudentCode { ... }  
}  
...
```

Objektumrelációs adatkezelés

Példa

Megvalósítás (StudentsContext.cs):

```
public class StudentsContext : DbContext
{
    public StudentsContext(
        DbContextOptions<StudentsContext> options)
        : base(options)
    { }

    public DbSet<Student> Students { get; set; }
}
```

Objektumrelációs adatkezelés

Példa

Megvalósítás (App.xaml.cs):

```
...
async void App_Startup(object sender, StartupEventArgs e)
{
    var contextOptions = new
        DbContextOptionsBuilder<StudentsContext>()
        .UseSqlServer("...").Options;
    var dbContext = new StudentsContext(contextOptions);
    // adatbázis kontextus létrehozása

    await dbContext.Database.EnsureCreatedAsync();
    var viewModel = new StudentsViewModel(dbContext);
    // nézetmodell létrehozása
}
...
```

Objektumrelációs adatkezelés

Példa

Megvalósítás (StudentViewModel.cs):

```
public class StudentsViewModel
    : INotifyPropertyChanged
{
    private StudentsContext _context;
    public StudentsViewModel(StudentsContext context)
    {
        _context = context;
        foreach (Student student in _context.Students)
        {
            Students.Add(student);
        }
        // ...
    }
}
```

...

Objektumrelációs adatkezelés

Példa

Megvalósítás (StudentViewModel.cs):

```
public void AddNewStudent()  
{  
    Students.Add(NewStudent);  
    _context.Students.Add(NewStudent);  
    // új hallgató hozzáadása az kontextushoz  
}  
  
public async Task PersistStudents()  
{  
    await _context.SaveChangesAsync();  
    // változtatások perzisztálása  
}  
}
```

Objektumrelációs adatkezelés

Példa

Feladat: Készítsünk egy Tic-Tac-Toe programot, amelyben két játékos küzdhet egymás ellen.

- valósítsuk meg a játékállás perzisztálását relációs adatbázissal, *EF Core* felhasználásával, *code-first* módon
- hozzuk létre a `TicTacToeGame.Persistence.Db` *.NET Standard* projektet, benne a `TicTacToeContext` osztályt az adatbázis kontextus leírására, a tábla mezőit a `Field`, a táblát a `Table` entitás típus írja le
- egészítsük ki a `ITicTacToeDataAccess` interfészt egy `ListAsync()` eljárással, visszaadja az elérhető mentéseket
- definiáljunk egy új nézetet (`GameSelectorWindow`), amelyen keresztül kiválaszthatjuk a betöltendő játékállást

Objektumrelációs adatkezelés

Példa

Megvalósítás (TicTacToeContext.cs):

```
public class TicTacToeContext : DbContext
{
    public TicTacToeContext(
        DbContextOptions<TicTacToeContext> options)
        : base(options)
    { }

    public DbSet<Table> Tables { get; set; }
    public DbSet<Field> Fields { get; set; }
}
```


Objektumrelációs adatkezelés

Példa

Megvalósítás (Table.cs):

```
public class Table
{
    [Key]
    public Int32 Id { get; set; }
    [MaxLength(32)]
    public String Name { get; set; }
    public DateTime Time { get; set; }
    public ICollection<Field> Fields { get; set; }}

    public Table() {
        Fields = new List<Field>();
        Time = DateTime.Now;
    }
}
```

Objektumrelációs adatkezelés

Példa

Megvalósítás (Field.cs):

```
public class Field
{
    [Key]
    public Int32 Id { get; set; }

    public Player Player { get; set; }

    public Table Table { get; set; }
}
```

Objektumrelációs adatkezelés

Példa

Megvalósítás (TicTacToeDbDataAccess.cs):

```
public class TicTacToeDbDataAccess
    : ITicTacToeDataAccess
{
    private TicTacToeContext _context;

    public TicTacToeDbDataAccess (
        DbContextOptions<TicTacToeContext> options)
    {
        _context = new TicTacToeContext(options);
        _context.Database.EnsureCreated();
    }
    ...
}
```

Objektumrelációs adatkezelés

Példa

Megvalósítás (TicTacToeDbDataAccess.cs):

```
public async Task<Player[]> LoadAsync(String name) {
    try {
        Table table = _context.Tables
            .Include(t => t.Fields)
            .Single(t => t.Name == name);
        return table.Fields
            .OrderBy(f => f.Id)
            .Select(f => f.Player)
            .ToArray();
    }
    catch {
        throw new TicTacToeDataException("...");
    }
}
```

...